

ADB

Asian Development Bank

ОРТО АЗИЯДАГЫ АЙМАКТЫК ЭКОНОМИКАЛЫК КЫЗМАТТАШУУ ТРАНСПОРТ
КОРИДОРУ 1 (БИШКЕК- ТОРУГАРТ АВТО ЖОЛУ) ДОЛБООРУ
БОЮНЧА
ДОЛБООРДУН АТАЙЫН ОРТОМЧУСУНУН
ТАЛДОО ЖАНА БААЛОО ЖӨНҮНДӨ БАЯНДАМАСЫ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ

АӨБнын 123-KGZ ГРАНТЫ (14-ноябрь, 2008-ж.)

Декабрь, 2010-ж.

КЫСКАРТУУЛАР

АӨБ	–	Азия Өнүктүрүү Банкы
ТКБ	–	Транспорт жана Коммуникация бөлүмү,
ББАД	–	Борбордук жана Батыш Азия департаменти
ЖАКП	–	Жерди алуу жана көчүрүү планы
ТКМ	–	Транспорт жана Коммуникация министрлиги
ӨЭУ	–	Өкмөттүк эмес уюм
ДАОК	–	Долбоор боюнча атайын ортомчунун кеңсеси
ДЖАТ	–	Долбоорду жүзөгө ашыруу тобу
АБО	–	Талдоо жана баалоо жөнүндө баяндама

Баяндаманын англис тилиндеги түп нускасы ДАОКтун кеңешчилери тарабынан кыргыз жана орус тилдерине которулган. Эгерде окшош эместик болуп калса, англис тилиндеги түрүнө артыкчылык берилет.

МАЗМУНУ

	бет
РЕЗЮМЕ	(iii)
I. ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ	1
А. Долбоор	1
Б. Арыз	1
В. Укуктуулукту аныктоо	1
II. ТАЛДОО ЖАНА БААЛОО	2
А. Максаттары жана усулдары	2
Б. Кызыкдар тараптарды аныктоо	2
В. Маселелерди аныктоо	3
Г. Варианттарды аныктоо	4
Д. Көйгөйдү чечүү мүмкүнчүлүгүн баалоо	4
III. СУНУШТАР ЖАНА СУНУШТАЛГАН ИШ-АРАКЕТТЕРДИН ПЛАНЫ	5
А. Сунуштар	5
Б. Иш-аракеттердин планы	5
В. Сунушталган жадыбал	6
ТИРКЕМЕ	
Негизги эрежелер	7

РЕЗЮМЕ

Бишкек-Торугарт авто жолу Кыргыз Республикасын Кытай Эл Республикасы жана Борбордук Азиянын башка өлкөлөрүн байланыштырып туруучу Борбордук Азия аймактык экономикалык кызматташтык Транспорт коридорунун (БААЭК 1) бөлүгү болуп эсептелет. Долбоор¹ өзүнө 39 км узундуктагы жолду оңдоону, ошондой эле башка компоненттерди камтыйт. Долбоор боюнча атайын ортомчунун кеңсеси (ДАОК) 2010-жылдын 20-сентябрында долбоорго тиешелүү даттануу бар арыз алды жана аны 22-сентябрда алгандыгын тастыктады. Арыздануучулар жолду оңдоо учурунда алынып салынган эки дүкөн жана бир нече дарак үчүн келтирилген зыяндын ордун толтуруп берүүнү сурашкан. ДАОК 2010-жылдын ноябрь айында арызды укуктуу деп таап, декабрдын башында арызга талдоо жана баалоо иштерин жүргүзгөн.

Кызыкдар тараптардан болуп арыздануучулар, Транспорт жана Коммуникация министрлиги, АӨБнын Борбордук жана Батыш Азия боюнча Департаментинин Транспорт жана Коммуникация бөлүмү жана эки өкмөттүк эмес уюм саналат. Арыздын маңызы келтирилген зыяндын ордун акыйкат толтуруп берүү жана маалымат алмашууда турат, ошону менен бирге аларды чечүүнүн эң негизги жолу АӨБдын көчүрүү саясатынын талаптарын сактоо болуп саналат. ДАОК бул көйгөйлөрдү Жерди алуу жана көчүрүү планына (ЖАКП) ылайык чечүүгө чоң мүмкүндүк бар деген тыянак чыгарган. Бул планда арыздануучулардын укугу АӨБдын көчүрүү саясатына ылайык аныкталат. Талдоо жана баалоонун бул жараяны ЖАКПнын даярдоо жана ишке ашыруу боюнча иш-аракеттеринин планын сунуштайт.

---

¹ 20 млн. АКШ дол. № 123-KGZ гранты, 2008-жылдын 14-ноябрында бекитилген.

I. ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ

A. Долбоор

1. Узундугу 500 км болгон Бишкек-Торугарт авто жолу Кыргыз Республикасын Кытай Эл Республикасы жана Борбордук Азиянын башка өлкөлөрүн байланыштырып туруучу Борбордук Азия аймактык экономикалык кызматташтык (БААЭК 1) Транспорт коридорунун бөлүгү болуп саналат. Долбоор¹ өзүнө жолдун 39 км узундуктагы бөлүгүн оңдоону, ошондой эле башка компоненттерди камтыйт. Оңдоо иштери 2010-жылдын апрель айында башталып, ушул эле жылдын ноябрь айынын башына чейин ийгиликтүү уланып, сууктун башталышы менен токтотулган.

B. Арыз

2. Долбоордун атайын ортомчусунун кеңсесине (ДАОК) 2010-жылдын 20-сентябрында долбоорго тиешелүү арыз келип түштү жана аны алганын 22-сентябрда ырастады. Арыз ар бири эки кишиден турган үч топтон келген 3 каттан турат². Топтордун экөөнүн өздөрүнүн дүкөнү болгон, алар оңдоло турган жолдун жээгинде жайланышкандыктан бузулушу керек эле. Арыздануучулар жоготкон дүкөндөрү үчүн тиешелүү түрдө компенсация талап кылып жатышат. Үчүнчү топ жол боюндагы жер тилкесин жана 15 түп даракты жоготуп жаткандыктан, жер тилкеси жана дарактар үчүн компенсация талап кылат. Үч катта тең арыздануучулар өздөрүнүн өкүлү катары долбоордук тилкеде жашаган жергиликтүү өкмөттүк эмес уюмдун (ӨЭУ) башчысын көрсөтүшкөн. 2010-жылдын октябрь айында ДАОК бир нече маселелер боюнча тактоо үчүн кайрылган өкүл менен байланышып маалымат алмашкан.

C. Укуктуулукту аныктоо

3. ДАОК арызды Азия Өнүктүрүү Банкынын (АӨБ) тийиштүү адистери менен талкуулап, документтерди карап чыгып, арыздын укуктуулугун аныкташ үчүн Кыргыз Республикасына миссия жиберген, ал мында 2010-жылдын 5-ноябрынан 8-ноябрына чейин иштеген. Миссия ТКМдин өкүлдөрү, АӨБдын Кыргызстандагы Туруктуу өкүлчүлүгүнүн кызматкерлери жана бул жараянга тартылган ӨЭУдар менен жолугушуп, долбоордун курулуш жүрүп жаткан жерине барып, арыздануучулар менен маек курган. Миссия долбоордун айынан арыздануучулар өздөрүнүн мүлкүн (эки дүкөн жана бир нече дарак) жоготуп жатышканын тастыктаган. Борбордук жана Батыш Азия Департаменти (ББАД) жана ТКМ бул маселе жөнүндө кабардар болуп жана арызга багытталган бир нече иштерди жасашкандыгына карабай, дүкөндөрүнөн ажыраган арыздануучулардын чыгымынын ордун толтуруп берүү (кээ бир курулуш материалдары) аз деп эсептешет, ал эми дарактарын жана жер тилкесин жоготкон арыздануучуга эч кандай компенсация сунушталган эмес. Миссия арыз ДАОКтун укуктуулук критерияларына дал келет деген бүтүм чыгарган жана ДАОК 2010-жылдын 12-ноябрында арыздар каралууга укугу бар деп жарыялаган.

¹ 20 млн. АКШ дол. № 123-KGZ Гранты, 2008-жылдын 14 ноябрында бекитилген.

² Арыздануучулар каттарында өздөрүнүн ким экендигин жашыруунун кажети жок экендигин көрсөтүшкөн, бирок карап чыгуу жана баалоо боюнча миссиянын ишинин учурунда алар ДАОКтон алардын аттарын жарыялабай эле коюуну суранышкан.

II. ТАЛДОО ЖАНА БААЛОО

A. Максаттар жана усул

4. Талдоо жана баалоонун максаттары: (i) арыздын тарыхын изилдөө; (ii) негизги кызыкдар тараптарды тактоо; (iii) арыздын негизги учурларын аныктоо; (iv) кызыкдар тараптардын көйгөйдү чогуу чечүүгө даяр экендигин аныктоо; (v) иш-аракеттердин планын сунуш кылуу.

5. Талдоо жана баалоо төмөнкүлөрдү камтыды: (i) документтерди иликтеп чыгуу, анын ичинде Президенттин отчету жана сунуштары, ошондой эле ББАД камсыз кылган башка маалымат; (ii) 2010-жылдын ноябрь айындагы укуктуулукту аныктоо боюнча ДАОКтун миссиясынын ишинин жыйынтыктары; (iii) АӨБдын долбоорго тийиштүү кызматкерлери менен маектешүү; (iv) 2010-жылдын 2-7-декабрына чейин созулган талдоо жана баалоо жүргүзүү боюнча миссияны, анын ичинде арыздануучулар менен АӨБдын тиешелүү кызматкерлерин суроо жана башка жолугушууларды, ошондой эле өкмөттүк уюмдардын өкүлдөрү менен, Долбоорду жүзөгө ашыруу тобунун персоналдары жана ТКМдин статс-катчысы менен маекти; (v) ББАДдын көчүрүү боюнча адиси тарабынан жүргүзүлгөн изилдөөлөрдүн жыйынтыктары; (vi) 2010-жылдын 6-декабрында талдоо жана баалоо миссиясынын иши учурунда өткөрүлгөн көп тараптуу кеңешмеси, анда арыздар жана аларды чечүүнүн мүмкүн болгон жолдору талкууланды. Маектешүүлөр жарым түзүмдөлгөн суроолор тизмегинин жардамы менен өткөрүлдү. ДАОКтун талдоо жана баалоо боюнча миссиясы ББАДдын кайра көчүрүү адисинин катышуусу менен долбоор кызматкери жетектеген долбоордун экспертиза боюнча миссиясы менен дал келип калды.

6. Бул талдоо жана баалоо баяндамасы (АБО) көйгөйлөрдү ар кайсы тараптар ДАОКко кандай түшүндүрсө, ошондой түрдө чагылдырат. Ошондой эле мында түрдүү тараптардын көз караштарын билдирген ой-пикирлерди көрсөтүүгө аракет кылат. Баяндама арыздануучуларга жана ТКМге англис, орус жана кыргыз тилдеринде берилет. Анын ниети долбоорго тиешелүү кандайдыр бир көйгөй маселелерге чечимдерди сунуштоо, же кызыкдар тараптардын тобуна, же жеке адамдарга баа берүү эмес. Ошондой эле көйгөй маселелер кандай чечилиши керектиги жөнүндө эксперттик сунуштарды көрсөтпөйт.

7. ДАОКтун ролу ар кандай кызыкдар тараптар сунуштаган чечимдерди иштеп чыгууга көмөктөшүүдө, ошондой эле кеңешчилик жараянын жүргүзүүгө демилге көтөрүүдө жана жетекчилик кылууда турат. ДАОК көйгөй маселелердин чечилиши үчүн долбоорго тартылган тараптарга төмөнкүлөр аркылуу жардам берет: (i) арыздануучулардын даттануулары боюнча чечим кабыл алыш үчүн негиз даярдоо, (ii) стратегияларын талкуулаш үчүн жолугуп сүйлөшүүгө мүмкүнчүлүк берүү, (iii) чечим кабыл алыш үчүн бардык тараптар үчүн алгылыктуу жараяндарды сунуш кылуу. ДАОКтун милдетине бардык тараптарга сый мамиле кылуу, аларга камкордук көрүү, ошондой эле адилет жараян менен камсыз кылуу кирет. Ар тараптардын иш-аракеттери, ой-пикирлери жана кабыл алуулары туура же туура эмес деген чечим кабыл алуу, көйгөйлөрдү чечүү же тараптардын кимдир-бирөөсүнүн таламын жактоо ДАОКтун ролуна кирбейт.

B. Кызыкдар тараптарды аныктоо

1. Арыздануучулар

8. Арыздануучулар ар бири эки кишиден турган үч топтон турат. Ар бир топто, эки кишинин бири бул арыздын максатына жетиш үчүн демилгени колуна алган, ал эми экинчи киши үй-бүлөнүн мүчөсү же досу. Арыздануучулар Нарын областынын Ат-Башы районунда жолдун жээгинде жашашат. Эки негизги арыздануучулардын бирөө Кара-Булуң айылында жайгашкан

унаа аялдамасында дүкөндү 2005-жылдан бери иштетип келатса, экинчиси 2008-жылдан бери иштетет. Үчүнчү негизги арыздануучу Кара-Суу айылындагы жолдун жээгинде жайгашкан жердин ээси, анын жеринде бир нече дарак өсүп турчу.

2. Өкмөттүк түзүмдөр

9. Транспорт жана коммуникация министрлиги (ТКМ) долбоорду ишке ашыруу үчүн жоопкерчиликтүү. ТКМдин алдындагы Долбоорду жүзөгө ашыруу тобу (ДЖАТ) АӨБдын бардык унаа долбоорлорунун күнүмдүк маселелери, ошондой эле көптөгөн башка эл аралык уюмдардын колдоо көрсөтүүсү менен ишке ашырылып жаткан долбоорлор менен алектенет. Долбоорду жүзөгө ашыруу тобунун курамына социалдык коргоо маселелери боюнча адистер да кирет. Ири суммадагы каржы каражаттары пайдаланылса же сарпталса Каржы министрлиги тиешелүү болгон бардык чечимдерди кабыл алууга катышат.

3. Борбордук жана Батыш Азия Департаменти

10. АӨБдын Борбордук жана Батыш Азия Департаментинин (ББАД) Транспорт жана Коммуникация бөлүмү (ТКБ) долбоорду башкарууга жоопкер. ББАДдын миссиялары долбоордун жүзөгө ашырылышын такай көзөмөлдөп турат. Долбоордун мониторинги боюнча Кыргызстандагы АӨБдын туруктуу өкүлчүлүгү Бишкекте ББАДдын ТКБсынын башкы кеңсесинин кызматкерлери менен чогуу иш алып барышат. ББАДдын башкы мүдүрүнүн кеңсесинде социалдык өнүгүү маселелери боюнча адистер эмгектенишет. Алар коргоо чаралары, анын ичинде кайра көчүрүү маселелери боюнча АӨБдын саясатын ишке ашырат.

4. Өкмөттүк эмес уюмдар

11. Арыздануучулар, жергиликтүү өкмөттүк эмес уюмдун мүдүрүнүн кызматын аткаруучу Бугу Маралды өздөрүнүн өкүлү кылып дайындашкан. Борбордук Азия жана Кавказ аймактары үчүн АӨБ боюнча Форумдун Программасынын Бишкекте жүргөн координатору да долбоорду ишке ашыруу боюнча байкоо жүргүзүүсүнө.

С. Маселелердин маңызын аныктоо

12. Бул бөлүм эки эң негизги маселеге карата ар кайсы кызыкдар тараптардын айткан пикирлерин жалпылайт. Максат кайсы бир маселени же көз карашты ырастоо же төгүнгө чыгарууда эмес, чындыгында бул маселелерди жана тынчсызданууларды ар кайсы тараптын көз караштары аркылуу чагылдырууда турат.

13. Бардык маселелер эки айрым категория боюнча топтолду: келтирилген зыяндын ордун толтуруу шайкеш болушу зарыл жана маалымат менен бөлүшүү.

1. Келтирилген зыяндын ордун шайкеш толтуруу

14. Арыздануучулардын негизги тынчсыздануулары жолду оңдоо учурунда жоготкон мүлкү жана кирешеси үчүн адилет компенсациянын төлөнүп берилишине тиешелүү. Адегенде ТКМ алар жер тилкелеринин мыйзамдуу ээлери болбогондуктан эч кандай калыбына келтирүү бллобойт деп билдирген. Кийинчерээк, ББАД компенсация маселесин көтөргөндөн кийин, эки дүкөндүн ээлерине курулуш материалдарын сунуш кылышкан, бирок алар аны зыяндын ордун жетишээрлик шайкеш толтуруу деп эсептешпейт. Дарактардын ээсине эч кандай каражат сунушталган эмес. ББАД жолдун өз убагында курулуп бүтүшүнө, ошондой эле ушул долбоордун таасирине кабылган адамдарга келтирилген зыяндын ордун толтурууга кызыкдар. ББАДдын көчүрүү боюнча

адиси 2010-жылдын декабрынын башында долбоордун экспертизасы боюнча миссияга кошулуп, долбоор иштеп жаткан жерлерге барып, арыздануучулар менен жолугуп, алардын арызы укук ченемдүү, ошондой эле АӨБдын коргоо чараларына ылайык алардын компенсация алууга укугу бар деген тыянакка келди. ТКМ жолду куруу иштери кечикпесин деп тынчсызданат. ТКМ АӨБдын саясатынын сакталышынын зарылдыгын тастыктайт, бирок ошол эле учурда, келтирилген зыяндын ордун толтуруу жараяндарында Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын аткарылышын да камсыз кылууга тийиш. Эгерде компенсация бериле турган болсо, суммасы тиешелүү тажрыйбалуу адистер тарабынан эсептелип чыгышы керек.

2. Маалымат менен бөлүшүү

15. Дүкөндүн ээлери жолду оңдоо боюнча долбоор бар экенин жана анын аларга залакасын тийгизээрин куруу иштери башталаарына бир ай калганда гана билгендиктерин айтышты. Эгерде бул жөнүндө мурунураак билгенде, дүкөндү иштетиш үчүн насыя албайт элем дейт алардын бирөөсү.

D. Варианттарды аныктоо.

16. Арызды чечүүнүн биринчи варианты болуп ББАДдын көчүрүү боюнча адисинин сунушун аткаруу жана кандай болгондо да өкмөт аны аткарууга милдеттүү болгон АӨБдын көчүрүү саясатында каралган процессти ишке ашыруу эсептелет. Мындай процесс Жерди алуу жана көчүрүү планын (ЖАКП) даярдоону жана ишке ашырууну түшүндүрөт да, арыздануучулардын бардык үч тобун камтып, алардын компенсацияга болгон укуктарын көрсөтөт. ЖАКПна ылайык келтирилген зыян калыбына келтирилгенден кийин гана жолду оңдоо иштери кайрадан улантыла баштайт.

17. ДЖАТтын башчысы жолду оңдоо долбоорун кайрадан иштеп чыкса, эки дүкөндү жылдыруунун кажети жок деген дагы бир вариантты айтты.

E. Көйгөйдүн чечилүү мүмкүнчүлүгүн баалоо

18. Үч тарапты тең жалпы тынчсыздандырып жаткан бир нече маселе, ошол эле убакта айырмаланып турган көз караштары да бар. Компенсациянын ылайык келген суммасы жана макулдашууга жетишүү процесси боюнча карама-каршы пикирлер болууда.

19. Үч тарап тең (арыздануучулар, өкмөт жана ББАД) долбоордун манилүү экендигине жана анын аркасында долбоор кучагына алган аймакта өнүгүү болорун түшүнүшөт. Алар ошондой эле, ар кандай себептерден, көйгөйлөрдүн мүмкүн болушунча тезирээк чечилишине кызыкдар. Дүкөн ээлери жоготуулары үчүн компенсацияны алышып, күнүмдүк жашоолоруна акча табууну улантууну каалашат. Дарактардын ээси дарактар үчүн тиешелүү компенсацияны алгысы келет. Тынчсызданган өкмөттүк эмес уюмдар да арыздануучуларга адилет жана калыс мамиле кылынганына ынангысы келет. ББАД жана өкмөт бул көйгөйлөр чечилип, жергиликтүү мыйзамдардын жана АӨБдын саясатынын талаптары эске алынуу менен долбоор өз ишин андан ары улантышын каалайт.

20. ДАОКтун талдоо жана баалоо боюнча миссиясынын иши учурунда, ББАДдын көчүрүү боюнча адиси арыздануучулардын укуктары жана ЖАКПны иштеп чыгуу аркылуу келтирилген зыяндын ордун толтуруу жана карап чыгуу жараянын аягына чыгарууну жалпы жонунан айтып өттү. Мындай укуктар жана ЖАКП АӨБдын саясатынын талаптарынан болуп саналат, ал эми ЖАКПны даярдоо арыздагы көйгөйлөрдүн чечилишине багытталган иш-аракеттердин планын көрсөтөт.

21. ББАДдын көчүрүү боюнча адиси арыздануучулар жана ТКМ менен ушул ЖАКП жараянын жана укук маселелерин талкуулады. ТКМ ушул АБОдо баяндалган сунушталып жаткан иш-аракеттердин планын толугураак көрүүнү каалайт. Арыздануучулар укуктарынын таанылгандыгына ыраазы болушуп, мындан ары да кеңеш алуу жараянын ДАОКтун калкасында улантууну каалашарын тастыкташты. Алардын сунушталган иш-аракеттердин планы боюнча өзгөчө пикирлери болгон жок. ЖАКПны даярдоо жана аткаруу - бул АӨБ саясатынын талабы, бул болсо көйгөйдү чечүү мүмкүнчүлүгү өтө жогору экендиги жөнүндө айтып турат. Арыздануучулар кеңеш алуу жараянын улантабыз деген өздөрүнүн каалоолорун билдиришти, ошондуктан бул баяндама боюнча ТКМдин жана ББАДдын пикирлерин алгандан кийин, иш-аракеттердин планын аткарууну уланта берүүгө мүмкүнчүлүк болот.

III. СУНУШТАР ЖАНА СУНУШТАЛГАН ИШ-АРАКЕТТЕРДИН ПЛАНЫ

A. Сунуштар

22. Арыздануучуларга таасир этчү долбоордун иш-аракеттери жана анын иш-чаралары жөнүндө маалыматты берип туруу системасын жакшыртуу, ошондой эле аларды маалыматтар үчүн кайрылып туруу жана нааразычылыктарын билдирүү мүмкүнчүлүктөрү менен камсыздоо керек. Арыздануучулар көтөргөн көйгөй маселелерди таануу жана аларга жооп берүүнү камсыз кылуу үчүн чараларды көрүү зарыл. ББАДдын көчүрүү боюнча адиси коргоо чаралары боюнча АӨБдын саясатына ылайык төмөнкү укуктарды белгиледи:

- Дүкөн ээлери орун алмаштыруу учурунда курулуштарга сарпталган чыгаша үчүн компенсацияга, мыйзамдуу абалга ээ болуу үчүн жаңы ишкердигин каттоого жардам алууга акылуу, жаңы дүкөн куруп жаткан убакыттын ичинде алына турган кирешени компенсациялоо, ошондой эле (бир учурда) курулуш материалдары менен товарларды дүкөн курула турган жаңы орунга жеткирүүгө жардам алууга укуктуу. Акчалай компенсациядан киреше салыгы, төлөнө элек ижара акысы же буга чейинки төлөнбөгөн салыктар түрүндө кармап калууга болбойт.
- Дарактардын жана тартылып алынган жер тилкесинин ээси дарактардын экономикалык наркы жана келечектеги түшүмдүн жоготуулары үчүн, алынган жер тилкеси үчүн жана жол куруу убагында бузулган тосмону калыбына келтирүү үчүн тартылган зыяндын ордун толтурууга укуктуу.

23. ДАОК коргоо чаралары боюнча саясат жөнүндө АӨБдын Жоболорунда көрсөтүлгөн мажбурлап көчүрүүдө коргоо боюнча чараларына ылайык ЖАКПка мындай укуктардын киргизилишин сунуштайт. ЖКАП арыздануучуларга кеңеш берүүнүн негизинде Транспорт жана Коммуникация министрлиги тарабынан даярдалууга тийиш жана ББАД тарабынан бекитилет.

B. Иш-аракеттердин планы

24. ББАДдын көчүрүү боюнча адиси даярдаган жараянга ылайыктуу, ДАОК төмөнкү кадамдардан турган иш-аракеттердин планын сунуштайт:

- (i) Арыздануучулар менен кеңешип, ТКМ бардык тиешелүү укуктар толук көрсөтүлгөн ЖАКПны түзөт. ЖАКП 2011-жылдын 15-январына чейин даяр болууга тийиш.
- (ii) ББАДдын көчүрүү боюнча адиси ТКМ үчүн кеңеш берүү жүргүзөт, ЖАКПнын даярдалышын көзөмөлдөйт жана аны ишке ашырганга чейин бекитет.
- (iii) ТКМ арыз берүү жана карап чыгуу механизмдин аныктайт.
- (iv) ТКМ үч негизги арыздануучуга ЖАКПны даярдоонун жүрүшү жөнүндө такай билдирип

турат жана алар андан аркы маалыматтар үчүн Кыргызстандагы АӨБдын Туруктуу өкүлчүлүгүнүн тышкы байланыштар боюнча координаторуна кайрылып турушса болот.

- (v) ТКМ курулуш иштерин уланта алгандай болуп, жалдануучу кыш мезгили бүтөөрү менен 2011-жылдын 1-апрелинен тартып кайра ишке кирише ала тургандай, келтирилген зыяндын ордун толтурууну жана жардамды берүү 2011-жылдын 31 мартына чейин бүтүрүлүшү керек.
- (vi) Тараптар Тиркемеде көрсөтүлгөн негизги эрежелерди аткарууга макулдашып алышат.
- (vii) Зарыл болгон учурда ДАОК тараптар менен жыйындарды өткөрөт жана кеңештерди берет.
- (viii) ДАОК бул иш-аракеттердин планынын аткарылышын көзөмөлдөйт жана компенсация менен жардам берилгенден кийин арызды жабат.

С. Сунушталган жадыбал

Пункт	Дата
Англис тилиндеги Талдоо жана баалоо жөнүндө отчетту (АБО) орус жана кыргыз тилдерине которууга даярдоо	13-декабрь, 2010-ж.
АБО орус жана кыргыз тилдерине которулат, текшерилет жана редакцияланат	27-декабрь, 2010-ж.
АБО тараптарга электрондук почта жана курьердик кызмат аркылуу жөнөтүлөт	28-декабрь, 2010-ж.
ББАД жана ТКМ АБО боюнча комментарий беришет ^a	15-январь, 2011-ж.
ДАОК иш-аракеттердин планын тараптар менен макулдашат Натыйжа: иш-аракеттердин планы боюнча макулдашууга жетишүү	Январдын аягы, 2011-ж.
Иш-аракеттердин планын иш жүзүнө ашыруу	31-март, 2011-ж.

^aАрыздануучулар кеңеш алуу жараянын улантабыз деп чечим кабыл алышты.

25. ДАОК зарыл болгон учурларда жолугушууларды өткөрөт жана кеңештерди берет, жыйынтыктарды жана макулдашууларды жол-жоболоштурат. Бардык кызыкдар тараптардын пикирин эске алуу менен ДАОК кеңеш берүү үчүн күн тартибин жана максаттарын аныктоону аяктайт. Зарыл болгон учурларда ДАОК арыздануучулардын кеңеш алууга катышууга байланыштуу сарптаган жол киресин өз мойнуна алат.

Тиркеме

Негизги эрежелер

Кеңешүү жараянына катышкан бардык тараптардын өз ара аракеттешүү чаралары төмөндөгүдөй болот:

- (i) Тараптар бири-бирин сыйлайт, тиешеси жок сөздөрдү сүйлөшпөйт жана максатка багытталган, иштиктүү талкууну жүргүзүүгө жетишишет;
- (ii) Тараптар жекече асылуулардан оолак болуп, башкалардын пикирине кулак салышат;
- (iii) Катышуучулар арасында келишпестик болуп калса, ал жеке кишиге эмес, ошол талаш маселелерге байланыштуу болууга тийиш.
- (iv) Катышууну толук камсыздоо үчүн, тараптар өздөрүнүн түшүндүрмөлөрүн кыска жана ток этер жерин айтышат;
- (v) Бир убакта бир эле киши сүйлөйт. Ал сүйлөп жатканда, эч ким анын сөзүн бөлбөйт;
- (vi) Ар бир катышуучу жеке өзүнүн же уюмунун оюн билдирет, башкалар үчүн сүйлөбөйт;
- (vii) Тараптар интервью бербейт, массалык маалымат каражаттарына билдирүү жасашпайт, же өздөрүнүн кайрылууларын массалык маалымат каражаттары аркылуу жеткирүүгө аракет кылбайт,

Тараптар негизги эрежелерди талкуулап жана макулдашып алууга тийиш, иш аракеттердин планын түзүп жаткан учурда жаңы шарттарды кошумчалап, же алардын айрымдарын алып салып, же өзгөртсө болот. Эгерде тараптар өзгөртүүлөрдү киргизүүнү зарыл деп тапса, негизги эрежелерди кайсы убак болбосун кайра карап чыгууга болот.